

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Ю.П. Скиданенко, к.е.н.

Сумський державний університет, м. Суми

Сучасний стан розвитку суспільства пов'язаний з подоланням природних та техногенних небезпек. Їх подолання та попередження є достатньо складною проблемою, яка потребує подальшого розвитку та удосконалення.

Проведений аналіз статистичних даних щодо надзвичайних ситуацій природного характеру показав, що кількість надзвичайних ситуацій природного характеру змінюється за роками. Так, у 2010 році було зареєстровано 108 таких надзвичайних ситуацій, що на 7,7% менше, ніж у 2009 році. Проте, незважаючи на зменшення їх кількості, збитки внаслідок надзвичайних ситуацій природного характеру зростають у середньому на 38 % на рік за останній період. Залежність економічних збитків внаслідок надзвичайних ситуацій природного характеру від їх кількості представлено на рис.1.

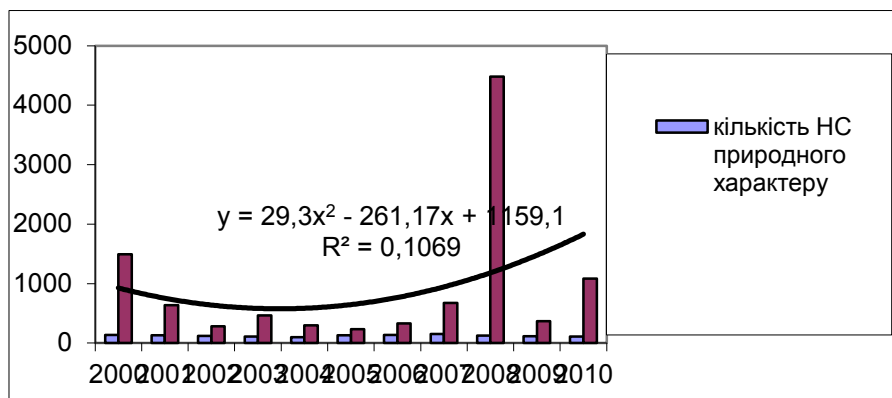

Рисунок 1 – Залежність економічних збитків внаслідок надзвичайних ситуацій природного характеру від їх кількості

У результаті дослідження питань, що стосуються економіки катастроф, виявлено певну залежність між категоріями, які становлять понятійний апарат цієї галузі знань. Будь-яка надзвичайна ситуація відбувається внаслідок катастрофи або аварії. Нами узагальнено та систематизовано класифікацію надзвичайних ситуацій (рис.2).

Рисунок 1 – Класифікація надзвичайних ситуацій

надзвичайних ситуацій

Дослідження даної проблематики дозволяють зробити висновок про доцільність класифікації надзвичайних ситуацій за ризиком їх виникнення. Високий інтегральний збиток від надзвичайних ситуацій за певний період часу досягається за рахунок поєднання частоти їх виникнення та збитку від кожної надзвичайної ситуації. Запропоновано виділяти масові надзвичайні ситуації, що характеризуються високою ймовірністю їх виникнення та незначними збитками; рідкісні, що характеризуються невисокою ймовірністю виникнення, але збитки від них можуть бути значними; унікальні, що характеризуються виключно низькою ймовірністю виникнення.

Оцінка економічного збитку від надзвичайних ситуацій природного характеру має широке практичне застосування. Незважаючи на постійне вдосконалення методичних принципів кількісної оцінки економічних збитків, існуючі на сьогодні методики недостатньо враховують фактори, що впливають на розмір і якість цих збитків.

Спираючись на загальну теорію економічних збитків, проведений системний аналіз причинно-наслідкових зв'язків у системі «надзвичайна ситуація природного характеру-економічні наслідки», нами визначене поняття «економічні наслідки надзвичайних ситуацій природного характеру», під яким потрібно розуміти сукупність втрат та (або) погіршення властивостей суспільно корисних результатів праці, втраченої вигоди, зменшення величини економічного потенціалу території, додаткові витрати на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру.

Проведений аналіз дозволив виявити проблемні місця в існуючій системі управління наслідками надзвичайних ситуацій природного характеру. Так, ця система представлена інституційними підрозділами, що належать до різних рівнів управління: державного, регіонального та місцевого. В той же час, як показала практика, взаємодія в межах цих рівнів недостатньо скоординована.